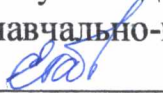

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Затверджую
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
 Олена ГАВРИШ
„29” „08” 2025 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Охорона навколишнього середовища
та міжнародна екологічна діяльність

для студентів

Освітньо-професійна програма	Шифр	Спеціальність
Екологія	101	Екологія

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС – 5 кредитів (150 годин)

Розробник – ЧИКАЛОВ Віктор викладач

Програму розглянуто і схвалено
цикловою комісією загальноосвітніх дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Голова ЦК

Наталія ЧИКАЛОВА

Опис навчальної дисципліни

№ з/п	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	Екологія
2	Галузь знань	Природничі науки
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	101 Екологія
5	Статус навчальної дисципліни	Обов'язковий освітній компонент
6	Семестри	VI (БСО)
7	Загальна кількість годин (кредитів ЄКТС)	5 кредитів (150 годин)
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції практичні	90 70 20
9	Самостійна робота студента	60
10	Форма семестрового контролю	екзамен
11	Мова викладання	українська

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни	Мета навчальної дисципліни «Охорона навколишнього середовища та міжнародна екологічна діяльність»: формування у здобувачів освіти базових знань з проблем взаємодії людини і навколишнього середовища, необхідних для прийняття рішень у подальшій професійній діяльності згідно з принципами сталого розвитку, а також формування знань щодо становлення та розвитку екологічної політики на різних рівнях: міжнародному, державному, регіональному.
Завдання вивчення дисципліни	здобуття знань щодо: сутності та основних понять і принципів концепції сталого розвитку суспільства; поняття біосфери як динамічної системи; основні відомості про глобальні екологічні проблеми людства – ресурси і розвиток, антропогенні впливи на біосферу; якісні і кількісні критерії стійкості природних екосистем, розвитку і моделювання сталого розвитку суспільства; економічні, соціально-політичні, екологічні та етичні проблеми розвитку; проблеми прийняття управлінських рішень; головних принципів формування екологічної політики на міжнародному рівні та в провідних європейських державах; етапів становлення та сучасного стану екологічної політики, інструментів екологічної політики, перспективних напрямів екологічної політики в країнах ЄС, які можуть бути використані в Україні.

Пререквізити

Вивчення дисципліни «Охорона навколишнього середовища та міжнародна екологічна діяльність» базується на засадах інтеграції різноманітних знань, отриманих здобувачами освіти при вивченні дисциплін природничого, гуманітарного та інженерно-технічного спрямування, зокрема курсів «Моделювання процесів забруднення компонентів навколишнього природного середовища», «Радіаційна екологія».

Постреквізити

Навчальна дисципліна «Охорона навколишнього середовища та міжнародна екологічна діяльність» забезпечує дисципліни «Методологія та методи наукового аналізу», «Системний аналіз якості навколишнього середовища», «Еколого-економічні основи природокористування», «Моніторинг навколишнього природного середовища», «Оцінка впливу на навколишнє природне середовище», виконання та захист кваліфікаційної роботи.

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК8. Прагнення до охорони та збереження навколишнього природного середовища</p>
Програмні результати навчання	<p>СК2. Здатність обґрунтовувати власну точку зору та висновки, використовуючи основні теорії та концепції наук про навколишнє середовище.</p> <p>СК6. Здатність до участі в розробці заходів, спрямованих на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.</p> <p>СК11. Здатність до участі в реалізації природоохоронних заходів або екологічних проєктів.</p> <p>СК12. Здатність до вивчення міжнародного та вітчизняного досвіду регіональних і транскордонних екологічних проблем з метою впровадження ресурсозберігаючих, природоохоронних технологій та альтернативних джерел енергії.</p>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Національна шкала (4-бальна)	Рівень компетентності	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	Високий рівень	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для ухвалення рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
4 (добре)	Достатній рівень	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
3 (задовільно)	Середній рівень	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
2 (незадовільно)	Початковий рівень	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.

Тематичний план

№ з/п	Назви змістових модулів, тем	Всього годин	Аудиторні		Самостійна робота
			лекції	практичні	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
1	Тема 1. Теоретичні засади міжнародної екологічної діяльності 1. Об'єкт та мета міжнародного співробітництва у сфері екології. 2. Види і принципи екологічної політики.	4	2		2
2	Тема 2.1. Глобальні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання. 1. Екологічні проблеми на різних етапах розвитку суспільства 2. Економічні взаємовідносини між суспільством та природою (причини екологічної дестабілізації)	4	2		2
3	Тема 2.2. Глобальні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання. 3. Шляхи розв'язання екологічних проблем сучасності	2	2		
4	ПР 1. Оцінка сучасної екологічної ситуації у світі (визначення найбільш забруднених місць на землі).	2		2	
5	Тема 3.1. Територіальні аспекти формування сучасних глобальних екологічних процесів 1. П'ять глобальних напрямків міжнародного розвитку суспільства (індустріалізація суспільства, зростання населення, голод, виснаження непоновлених ресурсів, погіршення стану довкілля)	2	2		
6	Тема 3.2. Територіальні аспекти формування сучасних глобальних екологічних процесів 2. Еколого-економічна типологія країн світу	2	2		
7	Тема 4.1. Регулювання правових відносин у сфері міжнародної екологічної діяльності 1. Поняття та принципи міжнародноправової охорони навколишнього середовища. 2. Джерела міжнародного екологічного права.	2	2		
8	Тема 4.2. Регулювання правових відносин у сфері міжнародної екологічної діяльності 3. Міжнародна відповідальність за екологічні правопорушення.	2	2		
9	ПР 2. Джерела міжнародного екологічного права	2		2	
10	Тема 5.1. Досвід міжнародної співпраці у сфері охорони навколишнього середовища 1. Основи екологічної політики розвинених зарубіжних країн 2. Специфіка зарубіжного екологічного законодавства та механізм його чинності .	4	2		2

11	Тема 5.2. Досвід міжнародної співпраці у сфері охорони навколишнього середовища 3 Особливості міжнародного управління природокористуванням в окремих країнах	2	2		
Модуль 2					
12	Тема 6.1. Еколого-економічна діяльність міжнародних інституцій 1. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища під егідою ООН. 2. Громадські «зелені» організації та рухи.	4	2		2
13	Тема 6.2. Еколого-економічна діяльність міжнародних інституцій 3. Міжнародне природоохоронне співробітництво України з міжнародними інституціями.	2	2		
14	ПР 3. Екологічний моніторинг країн світу.	2		2	
15	Тема 6.3. Еколого-економічна діяльність міжнародних інституцій 4. Роль Грінпіс у вирішенні глобальних проблем екології.	2	2		
16	Тема 7.1. Система економічних інструментів міжнародної екологічної політики 1. Основи міжнародної екологічної політики розвинених зарубіжних країн 2. Система адміністративно-контрольних методів та економічних інструментів в міжнародному екологічному управлінні	4	2		2
17	Тема 7.2. Система економічних інструментів міжнародної екологічної політики 3. Світовий досвід застосування екологічних податків.	2	2		
18	Тема 7.3. Система економічних інструментів міжнародної екологічної політики 4. Еколого-економічні інструменти: принципи формування і механізми дії.	4	2		2
19	ПР 4. Особливості використання інструментів екологічної політики в системі міжнародного управління природокористуванням	2		2	
20	Тема 8.1. Участь України в міжнародних природоохоронних заходах та реалізації екологічних програм та проєктів. Аналіз міжнародного співробітництва України у галузі охорони навколишнього середовища.	2	2		
21	Тема 8.2. Участь України в міжнародних природоохоронних заходах та реалізації екологічних програм та проєктів. Позитивні приклади здійснення міжнародної екологічної політики. Наближення екологічного законодавства до права ЄС.	4	2		2
22	Тема 8.3. Участь України в міжнародних природоохоронних заходах та реалізації екологічних програм та проєктів. Найбільш впливові міжнародні організації, які	2	2		

	займаються питаннями охорони навколишнього середовища.				
	Модуль 3				
23	Тема 9.1. Стандартизація і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища. Міжнародні екологічні стандарти. Сучасні тенденції в екологічній політиці, що проводиться в розвинутих країнах світу.	4	2		2
24	Тема 9.2. Стандартизація і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища. Співробітництво з міжнародними організаціями. Правове регулювання використання природних ресурсів.	2	2		
25	ПР 5. Правове регулювання використання природних ресурсів.	2		2	
26	Тема 10.1. Основні напрями державної політики України забезпечення екологічної безпеки. Концепція екологічної безпеки України. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідації.	4	2		2
27	Тема 10.2. Основні напрями державної політики України забезпечення екологічної безпеки. Міжнародно-правові акти як джерела екологічного права України.	2	2		
28	ПР 6. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідації (укладання необхідних документів).	2		2	
29	Тема 11.1. Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Екологічний маркетинг як складова екологічного менеджменту. Місце екопослуг у становленні екоринку. Основні умови, фактори та чинники формування екологічної безпеки техногенного походження.	4	2		2
30	Тема 11.2. Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Послуги з екоменеджменту, екоконсалтингу, екоаудиту, екосертифікації, екострашування. Комплексні послуги з екологічної модернізації виробництва.	2	2		
31	ПР 7. Комплексні послуги з екологічної модернізації виробництва.	2		2	
32	Тема 12.1. Державна політика в галузі охорони довкілля та управління природоохороною діяльністю. Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони природи, природо-користування та екологічної безпеки. Застосування економічних стимулів в реалізації державної екологічної політики на виробництві.	4	2		2

33	Тема 12.2. Державна політика в галузі охорони довкілля та управління природоохоронною діяльністю. Визначення екологічного податку промислового підприємства. Законодавчі основи забезпечення екологічної безпеки.	2	2		
Модуль 4					
34	Тема 13.1. Загальні принципи реалізації концепції сталого розвитку. Стратегія сталого розвитку. Сучасні тенденції в екологічній політиці, що проводиться в розвинутих країнах світу.	4	2		2
35	Тема 13.2. Загальні принципи реалізації концепції сталого розвитку. Принципи «сталого розвитку».	2	2		
36	ПР 8. Формування екологічної небезпеки під впливом відходів виробництва та споживання. Антропогенне навантаження на довкілля та його наслідки для України.	2		2	
37	Тема 14.1. Особливості екологічної політики України та інших держав. Екологічна політика та проблеми захисту довкілля. Міжнародні пріоритети екологічно безпечного управління.	2	2		
38	Тема 14.2. Особливості екологічної політики України та інших держав. Оцінка ризику для здоров'я населення при сучасному рівні забруднення атмосферного повітря. Ієрархічна структура екологічної небезпеки.	4	2		2
39	ПР 9. Оцінка ризику для здоров'я населення при сучасному рівні забруднення атмосферного повітря	2		2	
40	Тема 15.1. Виникнення надзвичайних ситуацій та їх класифікації. Природна, соціально-економічна підсистеми та надзвичайні екологічні ситуації. Становлення національної системи законодавства у сфері екологічної безпеки.	4	2		2
41	Тема 15.2. Виникнення надзвичайних ситуацій та їх класифікації. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідації.	2	2		
42	ПР 10. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів.	2		2	
43	Тема 16.1. Принципи державного контролю у галузі охорони довкілля. Екологічна безпека та державний контроль у галузі охорони довкілля. Оцінка рівня екологічної небезпеки.	4	2		2
44	Тема 16.2. Принципи державного контролю у галузі охорони довкілля. Транскордонні відносини, міждержавні й міжрегіональні комплексні програми й зв'язки. Міжнародні провідні екологічні принципи.	2	2		
45	Підсумкове заняття та узагальнення вивченого	2	2		
	Підготовка до екзамену	30			30
	Всього	150	70	20	60

Зміст програми навчальної дисципліни

№ заняття	Назва розділу модуля, теми програми. Тема уроку та її короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально-методична література та унаочнення	Самостійна робота студентів	Форми поточного контролю
		всього	з них					
			аудитор.	самос.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль № 1								
1	Тема 1. Теоретичні засади міжнародної екологічної діяльності Об'єкт та мета міжнародного співробітництва у сфері екології. Види і принципи екологічної політики	4	2	2	лекція розповідь пояснення, постановка проблемних запитань	[1] ст. 25–31; презентація «Міжнародна екологічна діяльність»	Опрацювання конспекту, підготовка короткого есе про мету міжнародного співробітництва	Усне опитування
2	Тема 2.1. Глобальні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання. Екологічні проблеми на різних етапах розвитку суспільства. Економічні взаємовідносини між суспільством та природою (причини екологічної дестабілізації)	4	2	2	Лекція, бесіда, перегляд відеофрагментів, обговорення	[2] ст. 45–50; [6] с. 6–8; відео «Глобальні виклики людства»	Підготовка повідомлення про одну глобальну проблему	Тестові завдання
3	Тема 2.2. Глобальні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання. Шляхи розв'язання екологічних проблем сучасності	2	2		Лекція, обговорення, аналіз прикладів	[1] ст. 120–125; [13]	Підготовка презентації «Екологічна політика ЄС»	Усне опитування

4	ПР 1. Оцінка сучасної екологічної ситуації у світі (визначення найбільш забруднених місць на землі)	2	2		Практичне заняття, робота з картографічними матеріалами	[2] ст. 220–225; карти екологічної ситуації світу	Аналіз даних Держкомстат у України [11]	Оцінювання практичної роботи
5	Тема 3.1. Територіальні аспекти формування сучасних глобальних екологічних процесів П'ять глобальних напрямків міжнародного розвитку суспільства (індустріалізація суспільства, зростання населення, голод, виснаження непоновлених ресурсів, погіршення стану довкілля)	2	2		Лекція, пояснення, робота з таблицями	[1] ст. 140–145; [12]	Опрацювання статистичних даних міжнародних організацій	Опитування
6	Тема 3.2. Територіальні аспекти формування сучасних глобальних екологічних процесів Еколого-економічна типологія країн світу	2	2		Лекція, інтерактивна вправа «Екологічна мапа світу»	[2] ст. 198–202; [11]	Підготовка порівняльної таблиці типів країн	Тестування
7	Тема 4.1. Регулювання правових відносин у сфері міжнародної екологічної діяльності Поняття та принципи міжнародно-правової охорони навколишнього середовища. Джерела міжнародного екологічного права	2	2		Лекція, робота з нормативними актами	[3] ст. 45–60; [5] ст. 50–55	Підготовка короткого реферату про міжнародно-правові принципи	Усне опитування
8	Тема 4.2. Регулювання правових відносин у сфері міжнародної екологічної діяльності Міжнародна відповідальність за екологічні правопорушення	2	2		Лекція, дискусія, аналіз кейсів	[4] ст. 120–126; [9] с. 164–168	Підготовка аналітичної записки про приклад екологічної шкоди	Тестові питання
9	ПР 2. Джерела міжнародного екологічного права	2	2		ПР, робота з документами	[3] ст. 90–95; [14]	Узагальнення міжнародних угод України	Перевірка конспектів, звіт

10	Тема 5.1. Досвід міжнародної співпраці у сфері охорони навколишнього середовища Основи екологічної політики розвинених зарубіжних країн. Специфіка зарубіжного екологічного законодавства та механізм його чинності	4	2	2	Лекція, бесіда, аналіз досвіду	[5] ст. 210–215; [6]	Підготовка доповіді про екополітику країни ЄС	Усне опитування
11	Тема 5.2. Досвід міжнародної співпраці у сфері охорони навколишнього середовища Особливості міжнародного управління природокористуванням в окремих країнах	2	2		Лекція, порівняльний аналіз	[1] ст. 230–235; [10]	Підготовка таблиці порівняння систем управління	Тестування
Модуль № 2								
12	Тема 6.1. Еколого-економічна діяльність міжнародних інституцій Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього середовища під егідою ООН. Громадські «зелені» організації та рухи	4	2	2	Лекція, перегляд презентацій, дискусія	[3] ст. 300–308; [12]	Підготовка повідомлення про діяльність UNEP	Усне опитування
13	Тема 6.2. Еколого-економічна діяльність міжнародних інституцій Міжнародне природоохоронне співробітництво України з міжнародними інституціями	2	2		Лекція, аналіз нормативних актів	[5] ст. 310–315; [11]	Опрацювання сайтів міжнародних екологічних організацій	Тестові завдання
14	ПР 3. Екологічний моніторинг країн світу	2	2		Практичне заняття, робота з аналітичними звітами	[2] ст. 255–260; [13]	Підготовка звіту з висновками	Оцінювання звіту
15	Тема 6.3. Еколого-економічна діяльність міжнародних інституцій Роль Грінпіс у вирішенні глобальних проблем екології	2	2		Лекція, обговорення, робота з відео	[3] ст. 400–404; [14]	Написання короткого есе «Роль Грінпіс у світі»	Усне опитування

16	Тема 7.1. Система економічних інструментів міжнародної екологічної політики Основи міжнародної екологічної політики розвинених зарубіжних країн. Система адміністративно-контрольних методів та економічних інструментів в міжнародному екологічному управлінні	4	2	2	Лекція, пояснення, робота з таблицями	[4] ст. 160–168; [13]	Підготовка аналітичного огляду економічних інструментів	Тестові завдання
17	Тема 7.2. Система економічних інструментів міжнародної екологічної політики Світовий досвід застосування екологічних податків	2	2		Лекція, аналіз прикладів	[1] ст. 270–275; [6]	Пошук інформації про податкові інструменти в ЄС	Усне опитування
18	Тема 7.3. Система економічних інструментів міжнародної екологічної політики Еколого-економічні інструменти: принципи формування і механізми дії	4	2	2	Лекція, дискусія, робота в групах	[2] ст. 280–285; [13]	Складання таблиці екологічних механізмів	Тест
19	ПР 4. Особливості використання інструментів екологічної політики в системі міжнародного управління природокористуванням	2	2		Практичне заняття, аналіз кейсів	[4] ст. 175–180	Виконання письмової практичної роботи	Перевірка звіту
20	Тема 8.1. Участь України в міжнародних природоохоронних заходах та реалізації екологічних програм та проєктів. Аналіз міжнародного співробітництва України у галузі охорони навколишнього середовища	2	2		Лекція, робота з матеріалами МЗС	[10] с. 178–180; [12]	Узагальнення міжнародних угод України	Тестування
21	Тема 8.2. Участь України в міжнародних природоохоронних заходах та реалізації екологічних програм та проєктів. Позитивні приклади здійснення міжнародної екологічної політики. Наближення екологічного законодавства до права ЄС	4	2	2	Лекція, дискусія, аналіз прикладів	[4] ст. 200–205; [14]	Підготовка порівняльного аналізу законодавства ЄС та України	Усне опитування

22	Тема 8.3. Участь України в міжнародних природоохоронних заходах та реалізації екологічних програм та проєктів. Найбільш впливові міжнародні організації, які займаються питаннями охорони навколишнього середовища	2	2	Лекція, робота з мультимедійними матеріалами	[3] ст. 450–460; [12]	Підготовка презентації про діяльність ООН, ЮНЕП, Грінпіс	Тестові завдання
----	--	---	---	--	--------------------------	--	------------------

Модуль № 3								
23	Тема 9.1. Стандартизація і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища. Міжнародні екологічні стандарти. Сучасні тенденції в екологічній політиці, що проводиться в розвинутих країнах світу	4	2	2	Лекція, розповідь, аналіз міжнародних стандартів	[3] ст. 100–110; [6]	Підготовка короткого реферату про міжнародні стандарти	Усне опитування
24	Тема 9.2. Стандартизація і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища. Співробітництво з міжнародними організаціями. Правове регулювання використання природних ресурсів	2	2		Лекція, обговорення міжнародних угод	[3] ст. 111–115; [7]	Підготовка таблиці міжнародного співробітництва	Тестування
25	ПР 5. Правове регулювання використання природних ресурсів	2	2		Практичне заняття, аналіз нормативних актів	[5] ст. 50–60	Підготовка письмової практичної роботи	Оцінка практичного завдання
26	Тема 10.1. Основні напрями державної політики України забезпечення екологічної безпеки. Концепція екологічної безпеки України. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідації	4	2	2	Лекція, дискусія, аналіз прикладів	[5] ст. 120–130; [10]	Підготовка доповіді про концепцію екобезпеки України	Усне опитування

27	Тема 10.2. Основні напрями державної політики України забезпечення екологічної безпеки. Міжнародно-правові акти як джерела екологічного права України	2	2		Лекція, робота з документами	[3] ст. 150–155; [14]	Аналіз міжнародних актів для України	Тест
28	ПР 6. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідації (укладання необхідних документів)	2	2		Практичне заняття, складання документів	[5] ст. 135–140	Підготовка документів, звіт	Перевірка звіту
29	Тема 11.1. Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Екологічний маркетинг як складова екологічного менеджменту. Місце екопослуг у становленні екоринку. Основні умови, фактори та чинники формування екологічної безпеки техногенного походження	4	2	2	Лекція, розгляд кейсів, дискусія	[1] ст. 200–210; [6]	Підготовка презентації про екопослуги	Усне опитування
30	Тема 11.2. Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Послуги з екоменеджменту, екоконсалтингу, екоаудиту, екосертифікації, екострахування. Комплексні послуги з екологічної модернізації виробництва	2	2		Лекція, аналіз прикладів	[2] ст. 220–225	Підготовка аналітичного звіту	Тестування
31	ПР 7. Комплексні послуги з екологічної модернізації виробництва	2	2		Практичне заняття, аналіз кейсів	[2] ст. 226–230	Виконання письмової роботи	Оцінка практичної роботи
32	Тема 12.1. Державна політика в галузі охорони довкілля та управління природоохороною діяльністю. Законодавче та нормативно-правове регулювання в сфері охорони природи, природо-	4	2	2	Лекція, пояснення, аналіз прикладів	[5] ст. 140–150; [13]	Підготовка аналітичного звіту	Усне опитування

	користування та екологічної безпеки. Застосування економічних стимулів в реалізації державної екологічної політики на виробництві							
33	Тема 12.2. Державна політика в галузі охорони довкілля та управління природоохоронною діяльністю. Визначення екологічного податку промислового підприємства. Законодавчі основи забезпечення екологічної безпеки	2	2		Лекція, розрахунки, аналіз	[2] ст. 240–245	Виконання розрахункової роботи	Тест
Модуль № 4								
34	Тема 13.1. Загальні принципи реалізації концепції сталого розвитку. Стратегія сталого розвитку. Сучасні тенденції в екологічній політиці, що проводиться в розвинутих країнах світу	4	2	2	Лекція, презентація, обговорення	[1] ст. 260–270; [6]	Підготовка короткого есе	Усне опитування
35	Тема 13.2. Загальні принципи реалізації концепції сталого розвитку. Принципи «сталого розвитку»	2	2		Лекція, дискусія	[2] ст. 270–275	Підготовка конспекту та презентації	Тестування
36	ПР 8. Формування екологічної небезпеки під впливом відходів виробництва та споживання. Антропогенне навантаження на довкілля та його наслідки для України	2	2		Практичне заняття, аналіз даних	[3] ст. 180–185; [11]	Підготовка звіту	Перевірка звіту
37	Тема 14.1. Особливості екологічної політики України та інших держав. Екологічна політика та проблеми захисту довкілля. Міжнародні пріоритети екологічно безпечного управління	2	2		Лекція, обговорення	[4] ст. 210–215; [10]	Підготовка аналітичного звіту	Усне опитування
33 38	Тема 14.2. Особливості екологічної політики України та інших держав. Оцінка ризику для здоров'я населення при сучасному рівні забруднення атмосферного повітря. Ієрархічна структура екологічної небезпеки	4	2	2	Лекція, розбір прикладів, кейс-аналіз	[2] ст. 290–295; [13]	Підготовка аналітичної таблиці	Тестування

39	ПР 9. Оцінка ризику для здоров'я населення при сучасному рівні забруднення атмосферного повітря	2	2		ПР, розрахунки та оцінка ризику	[2] ст. 296–300	Виконання розрахункової роботи	Оцінка практичного завдання
40	Тема 15.1. Виникнення надзвичайних ситуацій та їх класифікації. Природна, соціально-економічна підсистеми та надзвичайні екологічні ситуації. Становлення національної системи законодавства у сфері екологічної безпеки	4	2	2	Лекція, аналіз законодавства, дискусія	[5] ст. 155–165	Підготовка конспекту	Усне опитування
41	Тема 15.2. Виникнення надзвичайних ситуацій та їх класифікації. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів. Правове забезпечення запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та їх ліквідації	2	2		Лекція, робота з нормативними актами	[5] ст. 166–170	Підготовка аналітичного звіту	Тест
42	ПР 10. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів	2	2		ПР, аналіз документів	[5] ст. 171–175	Виконання письмової роботи	Оцінка практичного завдання
43	Тема 16.1. Принципи державного контролю у галузі охорони довкілля. Екологічна безпека та державний контроль у галузі охорони довкілля. Оцінка рівня екологічної небезпеки	4	2	2	Лекція, аналіз прикладів, дискусія	[2] ст. 310–315	Підготовка звіту	Усне опитування
44	Тема 16.2. Принципи державного контролю у галузі охорони довкілля. Транскордонні відносини, міждержавні й міжрегіональні комплексні програми й зв'язки. Міжнародні провідні екологічні принципи	2	2		Лекція, обговорення, робота з міжнародними програмами	[3] ст. 320–325	Підготовка аналітичного матеріалу	Тест
45	Підсумкове заняття та узагальнення вивченого	2	2		Дискусія	[1] ст. 400–405		Усне опитування
	Підготовка до екзамену	30		30			Підготовка до екзамену	
	Всього	150	90	60				

Рекомендована література

Основна

1. Бегей, С. В. Екологічне землеробство: підручник / С. В. Бегей. – Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 428 с.
2. Величко, В. А. Екологія родючості ґрунтів / В. А. Величко; Нац. наук. центр Ін-т ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н Соколовського, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К.: Аграр. наука, 2010. – 271 с.
3. Задорожній О. В. Міжнародне право навколишнього середовища: підручник / О. В. Задорожній, М. О. Медведєва. – К. : Промінь, 2010. – 510 с.
4. Лозо В. І. Становлення і розвиток правових основ екологічної стратегії Європейського Союзу / В. І. Лозо. – Х. : Право, 2010. – 251 с.
5. Екологічне право: підручник / за ред. А. П. Гетьмана. – Х. : Право, 2013. – 432 с.

Додаткова

6. Бут Ю. Стратегічні пріоритети Європейського Союзу в сфері охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування/ Бут Ю. //Актуальні проблеми міжнародних відносин –К., 2011.– Вип.98, ч. 2. – с. 6–8.
7. Вівчаренко О. Міжнародно-правові вимоги щодо охорони земель / О. Вівчаренко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 3. – С. 60–66.
8. Гончаров, Ф. І. Способи захисту земельних і водних ресурсів від забруднення техногенного і природного походження: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня д-ра техн. наук: спец. 06.01.02-с.-г. меліорації (технічні науки) / Ф. І. Гончаров ; НААН України, Ін-т водних пробл. і меліор. – К.: НУБіП України, 2012. – 35 с.
9. Гіждіван Л. Про загальні питання міжнародної відповідальності за екологічну шкоду / Л. Гіждіван // Право України. – 2010. – № 7. – С. 164–168.
10. Герасименко Я. О. Міжнародний екологічний правопорядок та екологічні права / Я. О. Герасименко // Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина : зб. наук. ст. та тез наук. повідомл. за матеріалами 12 Міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 23 листоп. 2012 р. – Х., 2012. – Ч. 1. – С. 178–180.

Інформаційні ресурси

11. Державний комітет із статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. Єдиний державний реєстр Міжнародних організацій, членом яких є Україна // Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс].- Режим доступу:
<http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/io> register
13. Левандівський О. Т. Інструменти фінансово–економічного регулювання природокористування та відтворення природних ресурсів [Електронний ресурс] / О. Т. Левандівський – Режим http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/91.pdf
14. https://stud.com.ua/38218/pravo/mizhnarodne_pravo_navkolishnogo_seredovischa